

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

Ռուսաց լեզու

Թեմա՝ Քննադատական մտածողության զարգացումը որպես կրթության
զարգացման առաջնային նպատակ
Կազմեց՝ Լիաննա Մկրտչյան
Դպրոց՝ Ագարակի միջնակարգ դպրոց
Ղեկավար՝ Նարինե Ասատրյան

«Կապանի N 2 ավագ դպրոց» ՊՈԱԿ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Ներածություն.....	3
ԳԼՈՒԽ I	
Քննադատական մտածողության զարգացման տեխնոլոգիայի բնութագրերը որպես մանկավարժական տեխնոլոգիաների անկախ տեսակ	
1.1 Քննադատական մտածողության զարգացման տեխնոլոգիա.....	4
1.2 Քննադատական մտածողության զարգացման տեխնոլոգիայի բովանդակությունը, նպատակները և խնդիրները.....	6
ԳԼՈՒԽ II	
ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ՄԱՍ	
2.1 Օրվա դասի պլան.....	8
2.2 Հետազոտության արդյունքների ամփոփում.....	12
Եզրակացություն.....	13
Օգտագործված գրականության ցանկ.....	14
Հավելվածներ.....	15

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Հետազոտության արդիականությունը: Ժամանակակից աշխարհում ինֆորմացիայի արագ ներհուսքի պայմաններում կարևորագույն խնդիր է դառնում ոչ միայն ինֆորմացիային տիրապետելը, այլև արժևորելը և համապատասխան իրավիճակներում կիրառելը: Այս խնդիրը առկա է հասարակական կյանքի գրեթե բոլոր բնագավառներում, երբ մարդիկ, առանց երևույթների պատճառների մեջ խորամուխ լինելու, չհիմնավորված եզրակացություններ են անում, տալիս են միակողմանի գնահատականներ, առանց վերլուծելու կրկնում են այլոց տեսակետներն ու կարծիքները: Մեր խնդիրն է սովորեցնել առարկայորեն մտածել և առարկայի միջոցով ձևավորել քննադատական մտածողության (այսուհետև՝ ՔՄ) որոշակի փոխանցելի հմտություններ: Իրավիճակը տեղեկատվական աշխարհում փոխվել է: Գիտելիքը դարձել է հանրային, և հաճախ ուսուցիչը որոշակի ոլորտում ավելի քիչ գիտելիքներ ունի, քան սովորողը:

Հետազոտության օբյեկտը՝ դպրոցում տեխնոլոգիաների դասավանդման գործընթացն է:

Հետազոտության առարկան՝ ուսուցման գործընթացում աշակերտների շրջանում քննադատական մտածողության զարգացումն է:

Հետազոտության նպատակը՝ քննադատական մտածողության տեխնոլոգիայի գործնական կիրառումն է ուսումնական գործընթացում:

Այս նպատակին հասնելու համար անհրաժեշտ է լուծել հետևյալ խնդիրները՝

1. Համակարգել գիտելիքները կրթության նորացված հարացույցի մասին,
2. Ձևավորել հատուկ պատկերացումներ նորարարությունների և նորարարական տեխնոլոգիաների մասին,
3. Ուսումնասիրել քննադատական մտածողության զարգացման տեխնոլոգիայի տեսական կողմերը,
4. Փորձարկել այս տեխնոլոգիան բաց դասերի և այլ միջոցառումների միջոցով, պատրաստել մեթոդական նյութեր ուսուցիչների կողմից օգտագործելու համար:

Աշխատանքի կառուցվածքը՝ աշխատանքը կազմված է ներածությունից, երկու գլխից, եզրակացությունից, օգտագործված գրականության ցանկից և հավելվածներից: Առաջին գլուխը իր մեջ ներառում է տեսական անդրադարձ հետազոտվող թեմային, երկրորդ գլուխը նվիրված է հետազոտության ընթացքին և վերջնարդյունքին: Հավելվածում տեղ են գտել հետազոտվող նյութը հարստացնող և լրացնող մի շարք աղյուսակներ և դասի ընթացքը ներկայացնող դիագրամներ: Ընդհանուր 15 տպագրական էջ:

ԳԼՈՒԽ I

Քննադատական մտածողության զարգացման տեխնոլոգիայի բնութագրերը որպես մանկավարժական տեխնոլոգիաների անկախ տեսակ

1.1 Քննադատական մտածողության զարգացման տեխնոլոգիա

Նախևառաջ մեզ հետաքրքրում էր այն հարցը, թե հնարավո՞ր է արդյոք դասավանդման միջոցով զարգացնել սովորողի մտածողության հմտություններն առհասարակ, և ինչպիսին են այս ոլորտում առկա գիտական մոտեցումները: Ըստ այդմ՝ դիտարկվել են Սուխոմլինսկու, Դայանա Հալփերնի, Արթուր Չափմանի (Լոնդոնի համալսարանական քոլեջի Կրթության ինստիտուտի պատմության մասնագետ, ում հետ համագործակցել են Արարատյան բակալավրիատի Կրթության գերազանցության ազգային ծրագրի շրջանակներում), Լերների և այլոց մոտեցումները: Քննադատ մտածողները կարողանում են առաջ մղել նոր գաղափարներ և տեսնել նոր հնարավորություններ, ինչը շատ կարևոր է խնդիրների լուծման գործում¹:

Քննադատական մտածողության զարգացման տեխնոլոգիայի հիմունքների տեսական վերլուծությունը հնարավորություն տվեց փորձարարականորեն հիմնավորել արտացոլման հոգեբանական մեխանիզմների և այս տեխնոլոգիայի ռեժիմով կառուցված դասի միջև կապը: Ռեֆլեքսիվ մեխանիզմները գործում են հավասարապես և՛ «ես աշակերտ եմ» և՛ «ես ուսուցիչ եմ» մակարդակում, իսկ տեխնոլոգիան ենթադրում է հավասար գործընկերություն ինչպես հաղորդակցության, այնպես էլ ուսուցման գործընթացում ծնված գիտելիքների կառուցման առումով²: Խնդիրների ռեֆլեքսիվ վերլուծությունը, որը տիրապետում է սովորողներին, անհրաժեշտ պայման է խնդիրների, վարկածների և լուծումների պլանների, ձեռք բերված արդյունքների գնահատման չափանիշների ինքնուրույն սահմանման մեթոդների մշակման համար: Այսպիսով, զարգանում է սովորողների կրթական գործունեությունը ինքնակարգավորելու և ընդհանրապես ինքնակրթվելու ունակությունը:

Մանկավարժական գործունեության ընթացքում իմ ուշադրության առանցքում մշտապես եղել է աշակերտների ստեղծագործական ու քննադատական մտածողության հմտությունների զարգացումը: Տարվա ընթացքում աշակերտների կողմից իրականացված տարաբնույթ առաջադրանքները ցույց տվեցին, որ շատ ավելի բարձր արդյունքներ են արձանագրվում այնպիսի առաջադրանքներ

¹ Տե՛ս Браус Дж., Вуд Д. Инвайронментальное образование в школах: Пер. с англ. — NAAEE, 1994

² Տե՛ս Сорина Г.В. Критическое мышление: история и современный статус//Вестник Московского университета. Серия 7. Философия. № 6. 2003. С. 97

կատարելիս, որոնք ենթադրում են փաստական նյութի չեզոք վերարտադրություն, ավելի հեշտությամբ են պատասխանում այն հարցերին, որոնք ենթադրում են պատմական այս կամ այն փաստի, երևույթի իմացություն: Սակայն դժվարությամբ են համադրում փաստերը, գտնում պատմական երևույթների միջև առկա կապերը, վերլուծում երևույթների պատճառներն ու հետևանքները: Շատ դեպքերում աշակերտներին չի հաջողվում արտահայտել սեփական տեսակետը, ապացուցել այն անհրաժեշտ փաստարկներով, հիմնավորված դատողություններ անել, գնահատել փաստերն ու երևույթները: Այս ամենը հնարավոր է իրականացնել քննադատական մտածողության հմտությունների զարգացման շնորհիվ: «Քննադատական մտածողության մեխանիզմը ներառում է մտավոր գործողություններ, որոնք որոշում են պատճառաբանության և փաստարկների գործընթացը՝ նպատակ դնել, խնդիր բացահայտել, վարկածներ առաջ քաշել, փաստարկներ բերել, դրանք հիմնավորել, կանխատեսել հետևանքները, ընդունել կամ չընդունել այլընտրանքային տեսակետներ: Այն ներառում է հիմնական ինտելեկտուալ հմտությունները (գիտելիքներ և հասկացողություն) կիրառելու կարողություն՝ բարդ և ոչ միանշանակ իրավիճակներն ու խնդիրները սինթեզելու, վերլուծելու և գնահատելու համար: Դրանք ներառում են խնդիրը բացահայտելու, իրավիճակը պարզաբանելու, փաստարկը վերլուծելու, խնդիրը համակողմանիորեն ուսումնասիրելու, լուծումների գնահատման չափանիշները և տեղեկատվության աղբյուրների հուսալիությունը և ընդհանրացումներից խուսափելու կարողությունը³:

Այսպիսով, կարելի է եզրակացնել, որ բոլորը կարող են քննադատաբար մտածել, բայց ոչ բոլորն են ցանկանում դա անել: Կարևոր է, որ սովորողները կարողանան օգտագործել հմտությունները կոնկրետ առարկայական գործունեության մեջ:

Քննադատական մտածողության հմտությունների վրա հիմնված ուսուցումը ներառում է ավելին, քան պարզապես սովորողներին, ովքեր ակտիվորեն փնտրում են տեղեկատվություն սովորելու համար, այլ մի բան էլ ավելին: Աշակերտները իրավունք ունեն կասկածի տակ դնել ստացված տեղեկատվության հավաստիությունը կամ հեղինակությունը, ստուգել ապացույցների տրամաբանությունը, եզրակացություններ անել, նոր օրինակներ կառուցել դրա կիրառման համար, դիտարկել խնդրի լուծման հնարավորությունները և այլն:

³ Стів Халперн Д. Психология критического мышления. СПб.: Питер, 2000, 512с.

1.2 Քննադատական մտածողության զարգացման տեխնոլոգիայի բովանդակությունը, նպատակները և խնդիրները

«Քննադատական մտածողության զարգացում» տեխնոլոգիան մշակվել է 20-րդ դարի վերջին ԱՄՆ-ում: Այն սինթեզում է կոլեկտիվ և խմբային ուսուցման, ինչպես նաև համագործակցության, զարգացման ուսուցման տեխնոլոգիաների գաղափարներն ու մեթոդները. դա ընդհանուր մանկավարժական է, գերառարկայական⁴:

Այս տեխնոլոգիան առաջարկում է դասավանդման հատուկ մեթոդների համակարգ, որը կարող է օգտագործվել տարբեր առարկայական ոլորտներում (բանասիրական, մաթեմատիկական, բնական գիտություններ և այլն) և տարբեր տարիքային խմբերի սովորողների համար (տարրական դպրոց, միջնակարգ դպրոց, համալսարաններ, բարձրագույն ուսումնական հաստատություններ): Սա ժամանակակից ունիվերսալ տեխնոլոգիա է, որը բաց է երկխոսության այլ մանկավարժական մոտեցումների և տեխնոլոգիաների հետ՝ ուղղված կրթական հրատապ խնդիրների լուծմանը: Տեխնոլոգիան ձևավորում է մարդու հիմնական հմտությունները, բաց տեղեկատվական տարածքը, զարգացնում է բաց հասարակության քաղաքացու որակները՝ ներառված միջնակարգային փոխազդեցության մեջ:

Տեխնոլոգիան ուղղված է սովորողներին և թույլ է տալիս լուծել կրթական խնդիրների լայն շրջանակ՝ ուսուցում, կրթություն և զարգացում: Դինամիկ փոփոխվող աշխարհում շատ կարևոր է օգնել յուրաքանչյուր մարդու միջնակարգային փոխգործակցության մեջ ներգրավվելու, բաց տեղեկատվական տարածքում մարդու հիմնական հմտությունները ձևավորելու և այդ հմտությունները կիրառելու հնարավորություն ստանալու համար⁵:

Այս տեխնոլոգիայի նպատակն է զարգացնել սովորողների մտավոր հմտությունները, որոնք անհրաժեշտ են ոչ միայն ուսման մեջ, այլև առօրյա կյանքում (գիտակցված որոշումներ կայացնելու, տեղեկատվության հետ աշխատելու, երևույթների տարբեր ասպեկտներ վերլուծելու կարողություն և այլն)⁶:

Տեխնոլոգիայի անվանումը կարող է ծանր թվալ, բայց ոչ մի բառ հնարավոր չէ հեռացնել: Ընթերցանությունը և գրելը հիմնական գործընթացներն են, որոնց միջոցով մենք ստանում և փոխանցում ենք տեղեկատվություն, հետևաբար, անհրաժեշտ է

⁴ Տե՛ս Федотовская Е.И. К проблеме развития навыков критического мышления при работе с иноязычными текстами. // «Текст. Восприятие, информация, интерпретация». Сб. докладов I Международной научной конференции Российского нового университета. - Москва, 2003. - с.279

⁵ Տե՛ս Сорина Г.В. Критическое мышление: история и современный статус//Вестник Московского университета. Серия 7. Философия. № 6. 2003. С. 97

⁶ Տե՛ս Полат Е.С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: Учебное пособие. – М. Академия, 2003 – 272с.

դպրոցականներին և սովորողներին սովորեցնել արդյունավետ կարգալ և գրել: Խոսքը ոչ թե գրելու և կարդալու սկզբնական ուսուցման մասին է, ինչպես դա տեղի է ունենում կրտսեր դպրոցում, այլ մտածված, արդյունավետ ընթերցանության, որի ընթացքում տեղեկատվությունը վերլուծվում և ըստ նշանակության դասակարգվում է:

Մտածողության նոր ոճի ձևավորումը, որը բնութագրվում է ճկունությամբ, ռեֆլեքսիվությամբ, դիրքորոշումների և տեսակետների ներքին երկիմաստության գիտակցմամբ, ընդունված է անվանել այլընտրանքային քննադատական մտածողություն⁷:

Անհատականության այնպիսի հիմնական գծերի զարգացում, ինչպիսիք են քննադատական մտածողությունը, ռեֆլեքսիվությունը, հաղորդակցությունը, ստեղծագործականությունը, շարժունակությունը, անկախությունը, հանդուրժողականությունը, պատասխանատվությունը սեփական ընտրության և իր գործունեության արդյունքների համար:

Վերլուծական, քննադատական մտածողության զարգացում⁸

1. սովորեցնել դպրոցականներին բացահայտել պատճառահետևանքային հարաբերությունները,
2. դիտարկել նոր գաղափարներն ու գիտելիքները եղածների համատեքստում.
3. մերժել ավելորդ կամ սխալ տեղեկատվությունը,
4. հասկանալ, թե ինչպես են տեղեկատվության տարբեր մասերը կապված միմյանց հետ,
5. ընդգծել սխալները պատճառաբանության մեջ,
6. կարողանալ եզրակացություն անել, թե կոնկրետ ում արժեքային կողմնորոշումները, շահերը, գաղափարական վերաբերմունքն են արտացոլում տեքստը կամ խոսող անձին,

Սկզբունքորեն կարևոր են անհատի արժեքի գաղափարը և նրա զարգացման, ինքնաճանաչման և ինքնադրսևորման համար բարենպաստ միջավայրի ստեղծումը: Ուստի, մի կողմից, կրթական գործունեության ընթացքում մոդելավորվում և վերլուծվում է ճանաչողության գործընթացը իր բոլոր փուլերում: Սա թույլ է տալիս օգտագործել այս տեխնոլոգիան՝ որպես անձի (և սովորողի, և ուսուցչի) ինքնազարգացման և ինքնակրթության միջոց և գործիք:

⁷ Տե՛ս Андреев В.И. Педагогика творческого саморазвития: инновационный курс. Книга 2. – Казань: Изд-во Казанского университета, 1998. – 318с

⁸ Տե՛ս Сорина Г.В. Критическое мышление: история и современный статус//Вестник Московского университета. Серия 7. Философия. № 6. 2003. С. 99

ԳԼՈՒԽ 11
ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ՄԱՍ
Օրվա դասի պլան

Առարկա	Ռուսաց լեզու
Դասարան	10-րդ
Ուսուցիչ	Լիաննա Մկրտչյան
Դասի թեմա	Խոսքի մասեր
Դասի նպատակը	<ol style="list-style-type: none"> 1. ամփոփել սովորողների պատկերացումները խոսքի մասերի մասին 2. գոյական, ածական, բայ; 3. սովորեցնել սովորողներին տարբերակել խոսքի մասերը, խմբերի դասակարգել բառեր-առարկաներ, բառեր-առանձնահատկություն-ները, բառեր-գործողությունները:
Դասի խնդիրները	<ol style="list-style-type: none"> 1. ձևավորել՝ ենթադրություններ անելու, սեփական դիրքերը պաշտպանելու, համեմատելու, եզրակացություններ անելու ունակություն, 2. զարգացնել մտածողությունը, երևակայությունը, հիշողությունը, համահունչ խոսքը; 3. զարգացնել փոխօգնության զգացում զույգերով աշխատելիս, 4. գիտակցել դպրոցականների ստեղծագործական ունակությունները.
Վերջնարդյունք	<ol style="list-style-type: none"> 1. Համեմատության հմտությունների տիրապետում, դիտարկման արդյունքների հիման վրա, եզրակացություններ ձևակերպում նպատակներին և խնդիրներին համապատասխան, 2. սեփական կարծիքն արտահայտելու և սեփական տեսակետը վիճելու կարողության զարգացում. 3. համագործակցության հմտությունների զարգացում; 4. ճանաչողական և անձնական արտացոլման սկզբնական ձևերի տիրապետում, 5. Գոյականի, ածականի և բայի հատկանիշների մասին պատկերացումների պարզաբանում.

	6. կազմակերպվածության ձևավորում, հաստատականություն, պատասխանատվություն:	
Սարքավորումներ	PowerPoint պրեզենտացիա, անհատական քարտեր, քարտեր զույգերով աշխատելու համար, քարտեր թեստային աշխատանքի համար:	
Նախորդ նյութի ամփոփում	Գիտելիքների թարմացում	10 րոպե
Բովանդակությունը	1. Սովորողներին բաժանում ենք քարտեր, որոնց վրա առկա է տեքստ սովորողները տրված տեքստից պետք է դուրս բերեն հապապատասխան խոսքի մասերը (Տե՛ս քարտ 1)	20 րոպե
Ստուգողական աշխատանք	Սովորածի ընդհանրացման փուլը. Ջույգերով աշխատեք քարտերով,	5-7 րոպե
Անդրադարձ	Կատարված աշխատանքի ամփոփում	3-4 րոպե
Գնահատում	Միավորային	

Քարտ 1

По берегам лесных малых рек и старым канавам растёт зелёная ива. Кто не знает этого слабого лёгкого дерева?

Ранней весной цветёт нежная ива. Золотистую пыльцу с жёлтых пуховиков собирают пчёлы. В ивовых кустах весной живут и поют голосистые соловьи.

Из ивовых тонких сучьев делают дети дудки – свирели.

Из гибких прутьев ивы умелые люди плетут большие корзины.

- А что знаете вы по этой теме нашего урока? Какие бывают части речи? (Имена существительные, имена прилагательные, глаголы).

СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫЕ	ПРИЛАГАТЕЛЬНЫЕ	ГЛАГОЛЫ

Действия учителя	Действия учащихся	Изображение на доске
1.Наблюдение над разнообразностью частей речи.		
- Назовите части речи, которые вы знаете?	Предположения детей: задать к слову вопрос, узнать, что слово обозначает: предмет,	

- Как определить часть речи?	признак или действие.
2. Оформление схемы	
<p>Постановка проблемного вопроса. В какие группы можно распределить разные слова? Составим и заполним следующую схему о разновидностях частей речи. Схема наша очень похожа на скелет рыбы. В голове рыбы запишем проблему, которую мы будем решать на уроке.</p>	<p>Оформление схемы: - Как определить часть речи? (голова).</p>
<p>Решение поставленной проблемы <i>На какие три группы можно разделить всё многообразие слов, которые мы изучали?</i> Напишем название этих групп на верхних косточках. - Какие слова относятся к именам существительным? Кто догадался, <i>как проверить, что данное слово - существительное?</i> Запишем это на соответствующей нижней косточке. Приведите примеры. - Какие слова относятся к именам прилагательным? Приведите примеры. А есть такие <i>слова, которые обозначают действия предметов</i>. Как поступить в этом случае? К какой группе отнести эти слова? Приведите примеры. Физкультминутка. <u>Игра на внимание: «Не ошибись».</u> Учитель поочередно называет слова: <u>существительные, прилагательные, глаголы</u> (гараж, машина, ехать, ловкий...). Дети на каждое слово выполняют определённые упражнения:</p> <ul style="list-style-type: none"> • существительное – прыжок вверх; • прилагательное – руки в стороны; • глагол – приседание. <p>Слова называются всё быстрее и в разном порядке.</p>	<p>- Имена существительные, имена прилагательные, глаголы. Оформление схемы: верхние кости - Имена существительные отвечают на вопросы КТО? и ЧТО? и обозначают предмет. Оформление схемы: нижние косточки - запись отличительных признаков, ниже возможна запись примеров (слов – имён существительных). Ученик, машина, собака... - Имена прилагательные отвечают на вопросы КАКОЙ? КАКАЯ? КАКОЕ? КАКИЕ? и обозначают признак предмета. Оформление схемы: нижние косточки - запись отличительных признаков, ниже возможна запись примеров (слов – имён прилагательных). Красивый, умный, большой, маленький... - Действие обозначают глаголы. Они отвечают на вопросы ЧТО ДЕЛАТЬ? ЧТО СДЕЛАТЬ? Бегать, прыгать, думать...</p>
3. Вывод	
-Ответим на вопрос, поставленный в	Имена существительные, имена

<p>начале урока. Как определить часть речи?</p> <ul style="list-style-type: none"> - На какие группы мы разделили части речи? - Какой вывод сделаем? - Запишем вывод в хвосте рыбы. <p><i>У каждой пары учеников карточка с изображением рыбьего скелета будет заполнена (Приложение 3)</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Ребята, а какую роль в русском языке выполняют части речи? 	<p>прилагательные, глаголы.</p> <p>Чтобы определить, какой частью речи является слово, надо поставить к нему вопрос и узнать, что оно обозначает.</p>
---	--

2.2 Հետազոտության արդյունքների ամփոփում

Քննադատական մտածողությունը բնածին չէ, ինչը նշանակում է, որ դպրոցական բոլոր տարիների ընթացքում անհրաժեշտ է համակողմանի զարգացնել ուսանողների մտածողությունը (և մտավոր գործողություններ օգտագործելու կարողությունը), սովորեցնել նրանց քննադատաբար մտածել:

Մտածողության զարգացման համար ուսուցումը մեծ նշանակություն ունի, քանի որ այդպիսով զգալիորեն ընդլայնվում է երեխայի գիտելիքների և գաղափարների շրջանակը, նոր հասկացությունները ներկառուցվում են համահունչ համակարգում, և ուսանողն ավելի հաճախ օգտագործում է եզրակացությունները:

Քննադատական մտածողությունը ոչ միայն հնարավոր է, այլև անհրաժեշտ է զարգացնել դպրոցի յուրաքանչյուր մակարդակում: Բարձրանում է ակադեմիական առաջադիմությունը, բարձրանում է գիտելիքների ձեռքբերման մակարդակը, վերապատրաստման որակը և ամենակարևորը՝ երեխաների սովորելու մոտիվացիան: Իմ կարծիքով սա ժամանակակից դպրոցի ամենամեծ խնդիրն է, որը կարելի է հաջողությամբ լուծել: Նաև այն, որ քննադատական մտածողության զարգացման խնդիրը չափազանց կարևոր է, վկայում են տարբեր նյութերի, թեզերի, թրեյնինգների, սեմինարների, մեթոդների հսկայական քանակությունը, ինչպես նաև այդ մեթոդների բազմաթիվ փորձարկումները իրական կյանքում: Դպրոցականների մոտ զարգացնելով քննադատական մտածողությունը՝ ուսուցիչներն այդպիսով խրախուսում են նրանց ինքնուրույն լուծել խնդիրները, ստեղծել նոր հնարավորություններ և փնտրել անհրաժեշտ տեղեկատվություն: Մարդիկ, ում սովորեցրել են լուծել խնդիրները մանուկ հասակում, հետագայում կարող են լուծել խնդիրների շատ ավելի լայն շրջանակ, քան նրանք, ում դա չեն սովորեցրել:

Մեր օրերում շատ կարևոր է երեխաների մոտ զարգացնել քննադատական մտածողությունը, որպեսզի երեխան սկսի հաճույք ստանալ գրքեր կարդալուց, սովորի վերլուծել դրանք և ինքնուրույն եզրակացություններ անել, որպեսզի սովորի խելացի հարցեր տալ և ստեղծագործաբար գտնել դրանց պատասխանները: Ուսուցումը հետաքրքիր է, երբ շոշափելի ուրախություն է բերում նոր բաներ սովորելուց, գրքում բացահայտված գիտելիքի աշխարհում սեփական ներգրավվածության զգացումից: Այս ուսուցման մեթոդների հիման վրա պատմություն, աշխարհագրություն կամ գրականություն ուսումնասիրող երեխան հետագայում չի ասի, որ դա պարզ չէր, անհրաժեշտ չէր կամ հետաքրքիր չէր: Իսկ ուսուցիչներն ու ծնողները վստահ կլինեն, որ իրենց երեխաները գիտեն թեման և կարող են մտածել քննադատորեն և ստեղծագործաբար:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Քննադատական մտածողության դասի ձևերը տարբերվում են ավանդական կրթության դասերից: Աշակերտները ոչ թե պասիվ նստում են՝ լսելով ուսուցչին, այլ դառնում են դասի գլխավոր հերոսները: Նրանք մտածում և հիշում են իրենց մեջ, կիսվում են պատճառաբանությամբ, կարդում, գրում, քննարկում իրենց կարդացածը:

Տեքստին տրվում է առաջնահերթ դեր՝ այն կարդացվում է, վերապատմվում, վերլուծվում, փոխակերպվում, մեկնաբանվում, քննարկվում և վերջապես կազմվում:

Ուսուցչի դերը հիմնականում համակարգող է: Մտածողության գործընթացը ցուցադրելու հանրաձայնաչ մեթոդը նյութի գրաֆիկական կազմակերպումն է՝ մոդելներ, գծագրեր, դիագրամներ և այլն, արտացոլել գաղափարների փոխհարաբերությունները, ցույց տալ մտքի գնացքը:

Աչքերից թաքնված մտածողության գործընթացը տեսանելի է դառնում, տեսանելի մարմնավորում է ստանում: Նյութի գրաֆիկական կազմակերպումը կարող է օգտագործվել ուսուցման բոլոր փուլերում՝ որպես հետազոտության նախապատրաստվելու միջոց, որպես այս հետազոտությունը ճիշտ ուղղությամբ ուղղելու միջոց, որպես ստացված գիտելիքների վերաբերյալ արտացոլում կազմակերպելու միջոց: Տեխնոլոգիական գործիքները թույլ են տալիս աշխատել գիտելիքների ցանկացած բնագավառի տեղեկատվության հետ, ինչը նշանակում է, որ դրա հետ ծանոթությունը կարող է կազմակերպվել ցանկացած առարկայական նյութի վրա: Այն հնարավորություն է տալիս՝

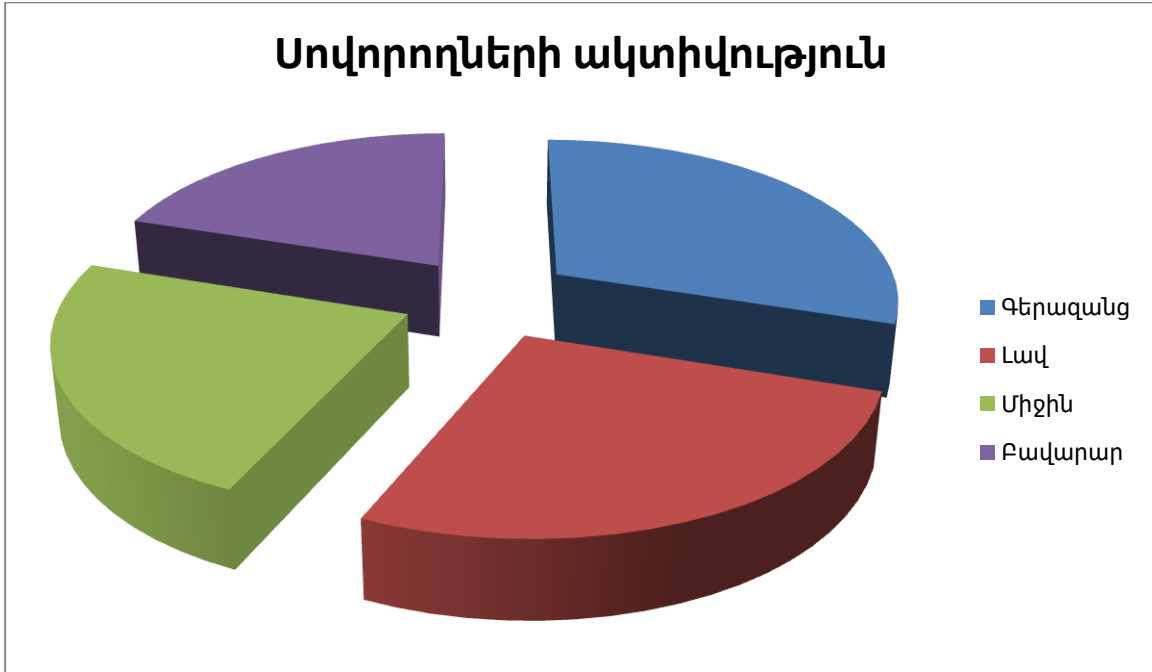
1. զարգացնել հաղորդակցման հմտությունները,
2. անհատի արժեքի գաղափարը.
3. մոտեցում կրթական տեխնոլոգիաներին որպես մարդու ինքնակրթության միջոց և գործիք.
4. ուսումնական գործընթացի բովանդակության փոխկապակցում կյանքի կոնկրետ առաջադրանքների հետ, բացահայտելով և լուծելով այն խնդիրները, որոնց բախվում են երեխաները իրական կյանքում;

ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՑԱՆԿ

1. Андреев В.И. Педагогика творческого саморазвития: инновационный курс. Книга 2. – Казань: Изд-во Казанского университета, 1998
2. Браус Дж., Вуд Д. Инвайронментальное образование в школах: Пер. с англ. — NAAEE, 1994
3. Заир-Бек С.И. Развитие критического мышления через чтение и письмо: стадии и методические приемы // Директор школы. 2005. № 4.
4. Полат Е.С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования: Учебное пособие. – М. Академия, 2003
5. Сорина Г.В. Критическое мышление: история и современный статус//Вестник Московского университета. Серия 7. Философия. № 6. 2003.
6. Федотовская Е.И. К проблеме развития навыков критического мышления при работе с иноязычными текстами. // «Текст. Восприятие, информация, интерпретация». Сб. докладов I Международной научной конференции Российского нового университета. - Москва, 2003
7. Халперн Д. Психология критического мышления. СПб.: Питер, 2000

ՀԱԿԵԼՎԱԾՆԵՐ

ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ ԱՄՓՈՓՈՒՄ

ՆՈՐ ՆՅՈՒԹԻ ԸՆԿԱԼՈՒՄ ԵՎ ՔՆՆԱԴԱՏՈՒՄ

